

Veiligheidsrapportage

VOORTGANG PROGRAMMA

WATERVEILIGHEID 2023

COLOFON

Documentnummer : 707554
Versie : 1.1 Definitief
Datum : 23 November 2023

INHOUD

<i>Afkortingenlijst</i>	4
Inleiding	5
DEEL I - Staat van de waterkering	7
<i>Inleiding</i>	7
<i>Programma Waterveiligheid</i>	8
Het areaal	8
Beoordeling en toetsing (proces: Programmeren en Monitoren)	9
Verbeteringsopgave primaire en regionale keringen (proces: Bouwen)	14
Onderhoud primaire en regionale keringen (proces: Onderhouden/VTH)	15
Bediening en proefsluitingen (proces: Bedienen)	16
Waarnemingen en acties (proces: Vergunningen, Toezicht en Handhaving)	17
DEEL II - Staat van de organisatie: Inrichting en uitvoering kader zorgplicht	19
<i>Inrichting en uitvoering door de organisatie</i>	20
Uitgangspunten voor inrichting en uitvoering kader zorgplicht	20
Dashboard Zorgplicht	20
Deel III – Uitgelichte zaken	24
<i>Nieuwe vak indeling dijken</i>	24
<i>Peer Review bij RWS-ZN</i>	24
<i>Dashboard Zorgplicht</i>	24
<i>Risicodialoog Waterveiligheid</i>	25
<i>Uitbreiding hoogwaterinspecteurs (intern)</i>	25
<i>Verbeteringen onderhoud en inspectie</i>	26
DEEL IV - Hoofdbevindingen en boodschap	27
<i>Inleiding</i>	27
<i>Staat van de waterkeringen (deel I)</i>	27
<i>Staat van de organisatie (deel II)</i>	28
<i>Samen met de omgeving</i>	28
<i>Tot slot</i>	28
Bibliografie	29
Bijlagen	30
<i>Bijlage 1: LBO-1</i>	31
<i>Bijlage 2: Verbeteropgave</i>	32
<i>Bijlage 3: Procesbeschrijvingen</i>	33

Afkortingenlijst

Afkortingenlijst (in volgorde van verschijning)	
WBD	Waterschap Brabantse Delta
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
LBO-1	De eerste Landelijke Beoordeling op Overstromingsrisico
GEA	Geertruidenberg En Amertak
WAD	Wilhelminakanaal Amertak Donge
HWBP	HoogWaterBeschermsProgramma
AOWW	Algemeen Onderhoudsplan Waterlopen en Waterkeringen
VKA	VoorKeursAlternatief
CRK	Centrale RegieKamer
PNB	Provincie Noord-Brabant
hWh	Het Waterschapshuis
OBS	OnderhoudsBeheerSysteem
PDCA	Plan Do Check Act
WOO	Wet Open Overheid
PVR	Profiel van Vrije Ruimte
WV	Waterveiligheid
VTH	Vergunningen Toezicht & Handhaving
WRT	Waterschap Respons Team
WOT	Waterschap Operationeel Team
WBT	Waterschap BeleidsTeam
VZM	Volkerak ZoomMeer
MJOP	MeerJaren Onderhouds Planning
CBP	Calamiteiten BestrijdingsPlan
AM	Asset Manager

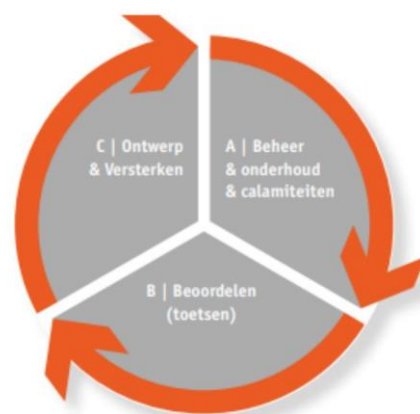
INLEIDING

Voor u ligt de Veiligheidsrapportage 2023 van het programma waterveiligheid van Waterschap Brabantse Delta. Dit is een jaarlijkse rapportage onder de Zorgplicht primaire keringen. Hierin geven wij een integraal, transparant en toegankelijk beeld van de toestand van onze waterkeringen en de lopende aandachtspunten. Voor primaire keringen is het voldoen aan deze Zorgplicht een wettelijke taak. De Zorgplicht houdt in dat de waterkeringbeheerder de taak heeft om de waterkeringen aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen. Namens het Rijk houdt de Inspectie Leefomgeving en Transport toezicht op de primaire keringen. Deze veiligheidsrapportage zal om die reden aan ILT worden aangeboden.

Waterschap Brabantse Delta beheert naast primaire keringen ook regionale keringen. Om een volledig beeld te krijgen over het areaal waterkeringen, is ervoor gekozen om ook de regionale keringen in deze rapportage mee te nemen. Voor deze regionale keringen is de Provincie Noord-Brabant toezichthouder. Deze veiligheidsrapportage zal daarom ook aan de provincie worden aangeboden.

Beheercyclus

Om de waterkeringen in stand te houden, hanteert het waterschap de beheercyclus: Het waterschap zorgt in eerste instantie voor veilige dijken door doelmatig beheer en onderhoud, ofwel instandhouding (A). Het waterschap onderhoudt de keringen die in eigendom zijn bij het waterschap. Vrijwel alle primaire keringen worden daarmee onderhouden door het waterschap. De regionale keringen zijn grotendeels in eigendom bij particulieren. Daarmee zijn deze particulieren ook verantwoordelijk voor het onderhoud. Het waterschap ziet hierop toe. Alle keringen worden gemonitord door reguliere inspecties en controles door de onderhoudsmedewerkers in het veld. Om de

Figuur 1: Beheercyclus waterkeringen

veiligheid van waterkeringen te controleren, wordt een periodieke beoordeling (of toetsing) uitgevoerd (B). De eerste Landelijke Beoordeling op Overstromingsrisico is uitgevoerd en de resultaten van de beoordeling zijn bekend. Verder in de rapportage zal worden geduid welke primaire keringen en kunstwerken voldoen aan de vastgestelde overstromingsnorm uit 2017 en welke niet. De regionale keringen zijn in de eerste en tweede ronde getoetst waarvan de resultaten ook benoemd staan in de rapportage. Naar aanleiding van die beoordeling en toetsing kan een dijkverbetering noodzakelijk zijn en uitgevoerd worden (C). Uit de beoordelingsresultaten van LBO-1 volgt een verbeteropgave. Om tot een duidelijke scope te komen doorloopt het waterschap voor alle volgens deze beoordeling afgekeurde dijktrajecten van de primaire keringen een zogenaamde trajectaanpak. Met de ingangstoets worden deze trajecten dan opgenomen op het Hoogwaterbeschermingsprogramma. In de rapportage zal worden toegelicht wel primaire en regionale dijkverbeteringsprojecten er bij Brabantse Delta zijn en in welke fase deze projecten zich bevinden. Na het versterken van de keringen zorgt het waterschap weer voor het doelmatige beheer en onderhoud daarvan (A). In de tijd tussen beoordelen/toetsen (B) en versterken (C) is het noodzakelijk om te monitoren.

Leeswijzer

Deze veiligheidsrapportage wordt na de inleiding vervolgt met Deel I waarbij de algemene staat van de waterkeringen in het areaal van Waterschap Brabantse Delta wordt weergegeven. Deel II beschrijft de staat van de organisatie inrichting en de uitvoeringskaders en diverse instrumenten vanuit de zorgplicht die hierin zijn belegd. Vervolgens in Deel III komen de uitgelichte zaken van 2023 binnen het programma waterveiligheid aan bod. In Deel IV wordt er afgesloten met de hoofdbevingingen en de kernboodschap van deze veiligheidsrapportage door de programmadirecteur waterveiligheid.

DEEL I - STAAT VAN DE WATERKERING

Inleiding

In het kader van de Zorgplicht is er een landelijke format ontwikkeld voor het rapporteren van de staat van de waterkeringen aan het bestuur van het waterschap. Waterschap Brabantse Delta deelt de veiligheidsrapportage ook met de volgende doelgroepen:

- De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) als toezichthouder
- De provincie Noord-Brabant
- De omgeving via sociale media
- Buur-waterschappen ter informatie en inspiratie

In deze rapportage zijn indicatoren opgenomen die weergeven hoe het gesteld is met de waterkeringen. De tekstuele context geeft meer inzicht in de interpretatie van de getallen. In de rapportage wordt zowel de toestand van de primaire als de regionale waterkeringen beschreven.

Deel I geeft de algemene staat van de waterkeringen in het areaal van Waterschap Brabantse Delta weer. Dit hoofdstuk betreft veel getallen en tabellen met daarbij korte toelichtingen. Het betreft de volgende onderwerpen:

- Resultaten van veiligheidstoetsing/-beoordeling
- Voortgang van de versterkingsprojecten
- Resultaten van het uitgevoerde inspecties en onderhoud
- Ervaringen tijdens de testsluitingen
- Resultaten van toezicht, handhaving, en vergunningverlening

Programma Waterveiligheid

Het areaal

Waterschap Brabantse Delta beheert de waterkeringen in het westelijke deel van de provincie Noord-Brabant, van Waalwijk t/m Bergen op Zoom en een deel van de provincie Zeeland tot aan de Kreekraksluizen. Het primaire systeem bestaat uit ongeveer 132 km keringen met daarin 47 genormeerde waterkerende kunstwerken en ongeveer 40 langsconstructies (damwanden). Deze waterkeringen bieden bescherming tegen het water uit de Bergsche Maas, Amer, Hollandsch Diep en het Volkerak-Zoommeer.

Het systeem van genormeerde regionale waterkeringen bestaat uit 184 km kering met daarin 84 waterkerende kunstwerken, zoals coupures, sluizen en afsluiters. De 184 kilometer kering is onderverdeeld in keringen langs regionale rivieren (145 Km) en boezemkades (39 Km). Hierbij komt nog 63 km aan compartimenteringskering, deze zijn niet genormeerd, maar vallen wel onder de categorie “regionale kering”.

Beoordeling en toetsing (proces: Programmeren en Monitoren)

Onderstaand beeld komt uit de Eerste Landelijke Beoordeling op Overstromingskansen en de eerste en tweede ronde toetsing van de regionale keringen. Waterschap Brabantse Delta telt 8 normtrajecten.

Primaire keringen

De beoordeling van de primaire keringen bij Waterschap Brabantse Delta is afgerond met instemming van de Inspectie Leefomgeving en Transport.

Stand van zaken beoordelingsproces							
Traject	Initiële Planning	Huidige planning	Voortgang	Lengte (Km)	Gereed 2020	Gereed 2021	Gereed 2022
34-1 Moerdijk-Sluis Markkanaal	Q3-2020	Q3-2020	Vastgesteld door het DB	24,37		✓	✓
34-2 Moerdijk-Willemstad	Q3-2019	Q3-2019	Vastgesteld door het DB	23,0	✓	✓	✓
34-3 Volkerak-Zoommeer	Q1-2022	Q2-2022	Vastgesteld door het DB	4,6			✓
34-4 Volkerak-Zoommeer	Q1-2022	Q2-2022	Vastgesteld door het DB	10,3			✓
34-5 Volkerak-Zoommeer	Q1-2022	Q2-2022	Vastgesteld door het DB	31,2			✓
34a-1 Geertruidenberg	Q3-2020	Q3-2021	Vastgesteld door het DB	10,0		✓	✓
35-1 Keizersveerbrug-Drongelens kanaal	Q4-2020	Q3-2021	Vastgesteld door het DB	13,8		✓	✓
35-2 Sluis 1-Keizersveerbrug	Q3-2020	Q3-2021	Vastgesteld door het DB	14,4		✓	✓
Totaal	Q4-2022	Q4-2022	-	131,7			✓

Tabel 1: Stand van zaken eerste landelijke beoordeling

Zie bijlage 1 voor verdere toelichting op de categorieën “voldoet” en “Voldoet niet”. De beoordeling loopt volgens een bepaald beoordelingsinstrumentarium dat aangeeft welke score een bepaald dijkvak krijgt. Waterschap Brabantse Delta werkt volgens het landelijk beoordelingsinstrumentarium en heeft daarmee de volgende uitkomst bereikt:

Veiligheidsoordeel primaire keringen			Veiligheidsoordeel primaire kunstwerken	
Categorie	Km	%	Aantal	%
Voldoet	85	64	39	80
Voldoet niet	46,7	36	6	12
Nog te beoordelen	0	0	4	8
Totaal	131,7	100	49 ¹	100

Tabel 2: Resultaten van de eerste landelijke beoordeling, LBO-1

Tabel 1 toont de resultaten zoals deze zijn vastgesteld in de eerste landelijke beoordelingsronde, LBO-1.

¹ Dit zijn de resultaten inclusief de kunstwerken die kortgeleden zijn opgeleverd of nog overgedragen moeten worden. Hier is (nog) geen oordeel van.

Stand van zaken primaire keringen				
Normtraject	In project (Km)	Voldoet (Km)	Overig (Km)	Totaal (Km)
34-1 Mark Sluis - Moerdijk	16,07	8,3	0	24,37
34-2 Moerdijk - Willemstad	8,18	14,82	0	23,0
34-3 Volkerak - Zoommeer	0	4,6	0	4,6
34-4 Volkerak - Zoommeer	0	10,3	0	10,3
34-5 Volkerak - Zoommeer	0	31,2	0	31,2
34a-1 Eiland Geertruidenberg	4,56	5,44	0	10,0
35-1 Keizersveerbrug - Drongelens kanaal	0	12,22	1,58	13,8
35-2 Sluis 1 - Keizersveerbrug	13,43	0,97	0	14,4
Totaal	42,24	87,85	1,58	131,7

Tabel 3: Stand van zaken primaire keringen n.a.v. eerste landelijke beoordeling, LBO-1

De overige kilometers houden in dat deze nog niet in een project zijn opgenomen en daarmee nog geprogrammeerd moeten worden. De gegevens in tabel 3 hebben een peildatum van 1 oktober 2023.

Kunstwerken

Status primaire kunstwerken ²				
Normtraject	Voldoet/Versterkt (Aantal)	In versterking (Aantal)	Trajectaanpak (Aantal)	Totaal (Aantal)
34-1 Moerdijk-Sluis Markkanaal	12/0	2	0	14
34-2 Moerdijk-Willemstad	9/1	2	0	12
34-3 Volkerak-Zoommeer	0/0	0	0	0
34-4 Volkerak-Zoommeer	4/0	0	0	4
34-5 Volkerak-Zoommeer	11/0	0	0	11
34a-1 Geertruidenberg	7/0	3	0	7
35-1 Keizersveerbrug- Drongelens kanaal	4/0	2	0	4
35-2 Sluis 1-Keizersveerbrug	35/0	17	0	52

Tabel 4: Stand van zaken primaire kunstwerken n.a.v. eerste landelijke beoordeling

² Kunstwerken inclusief langsconstructies (bv. damwanden)

Regionale keringen

De status van de regionale keringen binnen Waterschap Brabantse Delta is als volgt:

Uitkomst toetsing regionale keringen			
Categorie	Km	%	Opmerking
Voldoet	121,6	57,1	
Voldoet niet	81,2	38,2	
Niet getoetst	10	4,7	Afgewaardeerd tijdens toetsing
Totaal	212,8	100	

Tabel 5: Uitkomst tweede ronde toetsing regionale keringen

- **16,8 km** Markkanaal dijken en Drongelens kanaaldijk
  - Markkanaal (11,8 Km)
De keringen langs het Markkanaal zijn afgekeurd op bekleding. Een verbeteringstraject wordt gestart in 2024.
  - Drongelens kanaal (5 Km)
De keringen langs het Drongelens kanaal zijn afgekeurd op bekleding en gedeeltelijk op piping. Hiervoor wordt een verbeteringstraject gestart in 2024.

Kunstwerken

Veiligheidsoordeel toetsing regionale kunstwerken		
Categorie	Aantal	%
Voldoet	26	31
Voldoet niet	55	65
Nader onderzoek	3	4
Totaal	84	100

Tabel 6: Uitkomst tweede ronde toetsing regionale kunstwerken

Verbeteringsopgave primaire en regionale keringen (proces: Bouwen)

Naar aanleiding van de beoordelings- en toetsingsresultaten wordt de verbetering van de afgekeurde primaire en regionale keringen projectmatig aangepakt. De dijkverbeteringen worden uitgevoerd door projectteams en onder aansturing van projectmanagers binnen het proces Bouwen.

Overzicht verbeterprojecten primaire en regionale keringen				
Project	Traject	Fase	Einddatum huidige fase	Oplevering datum project
Willemstad-Noordschans	34-2	Planuitwerking	2025	2029
Standhazensedijk	34-1	Realisatie	2024	2024
Moerdijk-Drimmelen	34-1, 34-2	Verkenning	2025	2030
Verbetering primaire kering Schipdiep	35-1	Trajectaanpak is geprogrammeerd	2024	2035
Dijkverbetering Wilhelminakanaal, Amertak & Donge	34a-1, 34-1, 35-2	Definitie	2025	2050
Dijkverbetering Geertruidenberg-Amer en Dombosch	34a-1, 35-2	Definitie	2024	2033
Verbetering Regionale keringen	Mark, Dintel & Vliet	Uitvoering	Q1 2024	2024
Uitvoering natte natuurpleel Noordrand-Midden, inclusief waterkering Weimeren	Mark, Dintel & Vliet	Uitvoering, waterkering in 2024 op orde	2027	2027
Verbetering regionale keringen Markkanaal	Markkanaal	Definitie	2024	2030
Verbetering regionale kering Drongelens Kanaal	Drongelens kanaal	Definitie	2024	2030
Verbetering kunstwerken regionale keringen	Mark, Dintel & Vliet	Uitvoering	2024	2026

Tabel 7: Stand van zaken versterkingsprojecten van keringen

Onderhoud primaire en regionale keringen (proces: Onderhouden/VTH)

In 2022 zijn de volgende acties uitgevoerd op en rondom de primaire en de regionale keringen m.b.t. inspectie & onderhoud.

Keringen & Kunstwerken

Inspectie		
Onderwerp	Inspecties uitgevoerd (Aantal)	Constateringen (Aantal)
Voorjaarsinspectie	199	323
Wekelijkse inspectie ³	-	-
Inspectie keermiddelen	160	43
Dierlijke graverij		758
Wortelproef	46	
Droogte	10	
Overig ⁴	43	

Tabel 8: Resultaten inspectie keringen en kunstwerken

Onderhoud			
Onderwerp	Gebreken geconstateerd (Aantal)	Uitvoering acties op gebreken in 2023 (Aantal)	Uitvoering acties op gebreken in 2024+ (Aantal)
Voorjaarsinspectie	323		
Inspectie keermiddelen	43	43	0
Dierlijke graverij	758	3	
Hoogwaterinspectie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Tabel 9: Resultaten onderhoud van keringen en kunstwerken

³ De wekelijkse inspecties zijn uitgevoerd, echter worden deze nog niet volledig geregistreerd.

⁴ Specifieke inspecties n.a.v. vragen of onderhoud

Bediening en proefsluitingen (proces: Bedienen)

In 2023 zijn de volgende acties uitgevoerd m.b.t. de proefsluitingen van de kerende kunstwerken:

Proefsluitingen			
Categorie	Planning uitvoering proefsluitingen (Aantal)	Succesvol uitgevoerd (Aantal)	Proefsluiting niet uitgevoerd (Aantal)
Primair	134	134	0
Regionaal	102	101	1

Tabel 10: Stand van zaken uitvoering proefsluitingen

Uitkomst proefsluitingen				
Categorie	Gebreken leiden tot klein onderhoud (Aantal)	Gebreken leiden tot groot onderhoud/ vervanging (Aantal)	Uitvoeren acties op gebreken in 2023 (Aantal)	Uitvoeren acties op gebreken in 2024+ (Aantal)
Primair	17	8	9	1
Regionaal	1	0	0	0

Tabel 11: Uitkomst gebreken bij proefsluitingen

Proefsluitingen vinden 10 tot 11 keer per jaar plaats bij alle sluizen. Andere kunstwerken worden nog niet meegenomen.

Waarnemingen en acties (proces: Vergunningen, Toezicht en Handhaving)

Vergunningverlening

Uitkomst vergunningverlening		
Categorie	Vergunningen verleend (Aantal)	Vergunningen niet verleend of ingetrokken (Aantal)
Primaire waterkering	106	24
Regionale waterkering	181	33

Tabel 12: Uitkomst vergunningverlening op keringen

Binnen het Team Vergunningen zijn de volgende getallen m.b.t. vergunning op en rond de primaire en regionale keringen van toepassing:

- 287 vergunningen verleend voor werkzaamheden op het waterstaatswerk of in de beschermingszones van regionale of primaire waterkeringen.
- 57 vergunningen buiten behandeling gesteld.
  - 29 ingetrokken door klant
  - 6 doorgestuurd naar ander bevoegd gezag
  - 9 werkzaamheden niet vergunningplichtig
  - 3 vergunningaanvragen geweigerd
  - 10 buiten behandeling voor niet aanleveren aanvullende gegevens.

De voornaamste reden van het buiten behandeling stellen van een vergunning is het intrekken van de vergunning aanvraag door de klant.

Op de ingetrokken en buiten behandeling gestelde vergunningen is verscherpt toezicht gehouden om er zeker van te zijn dat ze toch niet in uitvoering zijn gegaan.

Toezicht

Uitkomst toezicht					
Type kering	Controles uitgevoerd (Aantal)	Overtredingen (Aantal)	Goed naleef gedrag (%)	Algemene classificering ernst	Algemene classificering gedrag
Primair	76	4		Vrijwel nihil tot beperkt	
Regionaal	126	10		Vrijwel nihil tot beperkt	

Tabel 13: Uitkomst toezicht op keringen

Het toezicht betreft de periode van inwinning van de data, nl.: van 1-9-2022 tot 1-9-2023. Deze cyclus loopt iets anders dan de die van deze veiligheidsrapportage, die het kalenderjaar bestrijkt.

In die periode zijn de volgende toezicht maatregelen genomen:

- 202 controles uitgevoerd op de naleving van de voorschriften op de afgegeven vergunningen.
  - 76 op de primaire waterkeringen
  - 126 op de regionale waterkeringen

Er zijn in totaal meer vergunning verleend dan controles uitgevoerd.

Het naleef gedrag voor deze periode is als volgt:

- 92% wordt goed nageleefd

- Ongeveer hetzelfde als in 2023
- Het streven is >90%.
- De overtredingen die worden waargenomen zijn nagenoeg altijd kleine gebreken.

De ernst en het gedrag zijn als volgt te classificeren:

- “Vrijwel nihil” tot “beperkt”.
- “Goedwillend” tot “moet kunnen”.

Waterschap Brabantse Delta kent dus met name lichte overtredingen van de vergunningsvoorschriften.

Handhaving

Uitkomst handhaving					
Type kering	Incidentmeldingen (Aantal)	Klachtmeldingen Onderhouden (Aantal)	Geleid tot handhaving (Aantal)	Afgerond (Aantal)	Lopende zaken (Aantal)
Primair	5	5	3	5	N.v.t
Regionaal	30	20	20	30	N.v.t

Tabel 14: Uitkomst handhaving op keringen

Bij handhaving zijn de volgende getallen bekend:

- 35 incidentmeldingen.
  - Dit zijn er 4 meer t.o.v. 2022
- 25 klachtmeldingen die voortkomen vanuit het proces Onderhouden.
  - 23 gevallen leidden tot handhaving.
  - In 23 gevallen is gewaarschuwd.
  - Bij alle gevallen is de overtreding op tijd ongedaan gemaakt.
- Er zijn geen incidentmeldingen in behandeling genomen als formeel verzoek tot handhaving.

Daarnaast lopen er nog een tweetal projecten vanuit handhaving.

- Project vee van waterkering met 63 zaken.
- Project surveillance regionale waterkering waarin al meerdere overtredingen zijn geconstateerd.

Na constatering van een overtreding wordt, op basis van de Algemene Wet Bestuursrecht, herstel afgedwongen met een waarschuwing of voornemen tot het opleggen van een last onder dwangsom, mocht een overtreder bewust of gecalculeerd te werk zijn gegaan dan wordt ook strafrecht ingezet om het gedrag van de overtreder te bestraffen.

In bovenstaande incidentmeldingen is het aanspreken/informereren of waarschuwen van de overtreder al voldoende geweest om het herstel af te dwingen.

DEEL II - STAAT VAN DE ORGANISATIE: INRICHTING EN UITVOERING KADER ZORGPLICHT

Op grond van de Waterwet heeft de beheerder de opdracht om ervoor te zorgen dat de primaire keringen aan de veiligheidsnormen voldoen en blijven voldoen. Dit is een algemene instructie, waarbij de beheerders beoordelingsvrijheid hebben om te bepalen op welke wijze invulling wordt gegeven aan deze plicht. Voor de invulling van de zorgplicht beschikt de beheerder over diverse instrumenten. Voor een goede invulling van deze zorgplicht, zal de kering beheerder continu inzicht moeten hebben in de feitelijke toestand van de waterkering. Daarvoor zal onder andere inspectie en monitoring van de kering nodig zijn. (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2015)

Waterschap Brabantse Delta werkt in processen en programma's. Om doelen te realiseren op het gebied van waterveiligheid heeft het waterschap in 2020 het Programma Waterveiligheid ingericht. Het Programma Waterveiligheid wordt aangestuurd door een programmadirecteur. De processen worden aangestuurd door procesmanagers. De activiteiten in de processen dragen bij aan de doelen die in het programma Waterveiligheid zijn geformuleerd. In de volgende veiligheidsrapportages zal toegewerkt worden naar zo veel mogelijk meetbare prestatie indicatoren. Dit doen we onder meer door aan te sluiten bij het landelijke dashboard voor de zorgplicht dat in Q3 van 2023 is opgeleverd door het Waterschapshuis (hWh) en ook door Assetmanagement verder door te ontwikkelen.

Inrichting en uitvoering door de organisatie

Uitgangspunten voor inrichting en uitvoering kader zorgplicht

De uitgangspunten voor de inrichting en uitvoering van het kader Zorgplicht zijn als volgt: De 12 zorgplichtactiviteiten en bijbehorende producten zoals door het ministerie van IenM gedefinieerd, staan hierin centraal (Rijkswaterstaat, 2015).

Verder werkt het Waterschap Brabantse Delta met de volgende uitgangspunten:

- In het kader van de kamerbrief Water en Bodem Sturend, heeft het waterschap een visie voor de komende 100 jaar.
- De organisatie heeft daarnaast een waterbeheerprogramma. Deze sluit aan bij de visie op waterveiligheid voor de eerstkomende jaren.
- De organisatie heeft het landelijk kader doorvertaald naar voor de organisatie specifieke eisen die passen bij de visie en het waterbeheerprogramma.
- De organisatie heeft aandacht voor Asset Management. Daarbij hoort ook de PDCA-cyclus.

Dashbord Zorgplicht

Deze paragraaf deelt de uitkomst van het dashboard Zorgplicht. Dit Dashboard is in de loop van 2023 ontwikkeld door het IHW samen met de meeste waterschappen, waaronder Brabantse Delta. Het doel van het dashboard is om te komen tot een eenduidiger en vergelijkbaarder zicht op de eerdergenoemde 12 zorgplichtactiviteiten⁵. De zorgplichtactiviteiten zijn onderverdeeld in Inrichtingseisen en Basiseisen. De inrichtingseisen gaan over hoe de zorgplichtactiviteiten zijn *beschreven* binnen de processen. De basiseisen geven een beeld over hoe deze activiteiten worden *uitgevoerd* m.b.t. de inrichting.

De operationele activiteiten zijn vooral te herleiden aan de uitvoerende taken zoals vergunningverlening, bediening en onderhoud (zie tabel 15). De meer strategisch en tactische activiteiten betreffen onder meer zorg voor een goed Informatiemanagement, voor Lange Termijn doelen en voor Kennismanagement (zie Tabel 16). Daarbij zijn er ook zaken die zowel de operationele als ook de strategische en tactische activiteiten raken, zoals activiteit “Beheer dagelijkse gegevens” dat raakt aan Informatiemanagement.

Het dashboard Zorgplicht toont een resultaat in de scores tussen 1 t/m 3 voor diverse beoordelingsaspecten binnen de 12 zorgplichtactiviteiten. Er is daarvoor per onderdeel gescoord met een 1, = goed 2 = kan verbeterd worden/er is een afwijking of 3 er moet verbeterd worden/ er is een probleem/ document ontbreekt of niet ontsloten. Per Aspect (regel in tabel 15) zijn er verschillende inrichtingseisen beschouwd, zoals de aanwezigheid van documenten, van procedures, de ontsluiting ervan en dergelijke. Voor de basiseisen is het gemiddelde opgenomen van de uitvoering van de activiteiten en taken die horen bij de inrichtingseisen. In Tabel 15 wordt de gemiddelde score getoond over inrichtings- en basiseisen, waarbij de score 1 tot 1,5 in control is, bij 1,5 tot 2,5 verbetering gewenst is en 2,5 t/m 3 verbetering noodzakelijk is.

De scores worden onder de tabellen van een korte nadere uitleg voorzien per proces.

---

⁵ De zorgplichtactiviteiten zijn te vinden op <https://www.helpdeskwater.nl/>

Operationele activiteiten								
Aspect	Inspectie van de primaire waterkering	Onderhoud van de primaire waterkering	Bediening waterkerende kunstwerken	Calamiteiten -zorg	Vergunning -verlening	Toezicht en hand-having	Beheer dagelijkse gegevens	Gemiddelde
Proces Inrichting	2,5	2,0	1,4	1,0	1,0	1,0	2,5	1,6
Procedures & werkinstructies	1,4	2,0	2,1	2,2	1,0	1,3	2,8	1,8
Risico's en prioriteiten	1,8	2,7	3,0	2,7	1,0	1,0	2,6	2,1
Planning	1,6	1,0	1,0	1,6	1,0	1,0	2,7	1,4
Verantwoording	1,5	2,0	1,0	1,0	1,0	1,3	3,0	1,5
Evaluatie en bijstelling	2,0	2,5	2,0	1,0	1,0	1,3	2,5	1,8
Gemiddelde Inrichtingseisen	1,8	2,0	1,7	1,6	1,0	1,2	2,7	1,7
Gemiddelde Basiseisen	2,0	2,2	1,7	1,5	1,1	1,1	2,5	1,7

Tabel 15: Uitkomst dashboard Zorgplicht, operationele aspecten

Strategische en tactische activiteiten			
		Inrichtingseisen	Basiseisen
Strategisch	Lange termijn en over de grenzen	1,9	1,8
	Kennismanagement	1,7	1,8
Tactisch	Informatiemanagementsysteem	2,3	2,5
	Verantwoording over de resultaten	1,3	1,5
	Juridisch register waterstaatswerken	1,0	1,8

Tabel 16: Uitkomst dashboard Zorgplicht, Strategische en Tactische aspecten

Toelichting bij Tabel 15 en 16

Ten opzichte van de vorige Veiligheidsrapportage is er het een en ander veranderd. Bij de vorige rapportage lag de focus op de PDCA-cyclus in de activiteiten per team, met de komst van het Dashboard Zorgplicht ligt dit meer op navolgbaarheid en vastlegging van de activiteiten. Het dashboard is daarom een andere kijk op dezelfde set van 12 zorgplichtactiviteiten.

Omdat het vullen van het dashboard vlak voor de oplevering van deze Veiligheidsrapportage heeft plaatsgevonden, hebben de teamleiders alleen een eerste kennismaking gehad met het dashboard en alles wat daarin gevraagd wordt. Zij ontsluiten digitaal, in de loop van komend jaar, de verschillende gevraagde documenten/procedures en data in overleg met de zorgplichtcoördinator. De scores zoals getoond zijn gebaseerd op een eerste inschatting. Een score 2,5 tot 3 kan komen doordat er zaken ontbreken, maar ook omdat deze niet bekend zijn bij de zorgplicht coördinator, of omdat deze er wel zijn maar niet centraal beschikbaar gesteld. In 2024 zal er een beeld kunnen worden gedeeld dat meer door de teamleiders is onderbouwd.

Korte toelichting per proces

Inspectie

Het Inspectieplan is in 2022 bijgewerkt t/m 2027 en is afgestemd met het proces Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). In 2024 zal er gekeken worden of de inrichtingseisen uit het Dashboard hierin voldoende zijn uitgewerkt. Aandachtspunten voor 2024 zijn:

- Protocol maken voor bijhouden van documenten.
- Aantoonbaar maken dat de werkwijze is gevolgd en ontsluiten van deze rapporten op een centrale plaats.
- Centraal ontsluiten van data

Onderhouden

Het onderhoudsplan is geactualiseerd. De ambitie van 2023 was: Naar risico gestuurd beheer en onderhoud waterkeringen. Dit is opgestart; procedures/werkinstructies moeten nog nader worden vastgelegd en aangepast nav de brede risicodialogen. Data en producten zoals evaluatierapporten moeten centraler worden ontsloten en/of bekend gemaakt.

Bedienen

Er is in 2023 een start gemaakt met de verbeterslag (updates en vastlegging) van bedienings- en sluitingsprotocollen. Deze moeten worden voorzien van een risicoparagraaf waarbij de input uit de risicodialogen zal worden verwerkt. Evaluatie moet schriftelijk en eenduidig worden vastgelegd en centraal ontsloten. Data moet centraal en uniform worden ontsloten.

Calamiteiten zorg

Calamiteitenplan is geupdate. Bestrijdingsplan Waterveiligheid is aanwezig, geupdate en geherstructureerd. Evaluatie van noodmaatregelen is opgestart door proces Onderhouden. In 2024 wordt dit nader uitgewerkt.

Vergunningverlening en Toezicht en Handhaving

De werkwijze en vastlegging in het systeem van VTH vereist een strakke werkwijze met een strakke vastlegging op aan de wettelijke termijnen te voldoen. Mogelijk is er nog winst te behalen in de manier van vastlegging en de mate van detail in het systeem.

Beheer dagelijkse gegeven

Verbetering wordt verwacht in 2024 en 2025 omdat eind 2023 de 'Kwaliteitsimpuls beheerregister' is gestart. Uitgangspunt daarbij is dat duidelijkheid moet kunnen worden verschaft over de stand van zaken van de diverse soorten informatie en data. Deze data betreft data uit alle processen. Voor het Actueel Betrouwbaar en Compleet houden van data in de toekomst zal een mutatieprotocol worden gemaakt. De Processen zelf zijn verantwoordelijk voor de eigen data en het naleven van dit protocol.

Korte toelichting per strategische en tactische activiteiten

Lange Termijn en Over de grenzen

De Visie voor waterveiligheid is in 2023 vastgesteld en gecommuniceerd met de omgeving. Uitwerking van de activiteiten en beleid volgend uit de visie zijn opgestart. Er is daarbij aandacht voor de Strategische Personeelsplanning. Er is overleg met aangrenzende beheerders; afspraken zullen worden geconcretiseerd en vastgelegd.

Kennismanagement

Kennisontwikkeling kan beter worden vormgegeven onder meer door een visie op kennisborging. Kennis wordt wel gedeeld en opgehaald, onder andere via peer reviews.

Informatiemanagementsysteem

Informatiebehoefte en behoefte aan informatie-ontsluiting is in beeld en krijgt vorm via de pilot datalab en via de 'hoogwaterkast'. Deze zijn gedeeld in de organisatie. Feedback en aanvullende behoeftes worden verwerkt in scrumsessies om data te verbeteren en up to date te houden. Aandachtspunt is om dit te completeren voor alle zorgplichtactiviteiten, de werkwijze vast te leggen inclusief de evaluatiemomenten.

Verantwoording over de resultaten

Voor het inrichten en uitvoeren van rapportages streeft Brabantse Delta naar een duidelijk eenduidig beeld. Om die reden is er intensief meegewerkt aan de landelijke ontwikkeling van het Dashboard Zorgplicht, waarvan Tabel 15 en 16 de eerste uitkomsten laten zien.

Juridisch register waterstaatsweken

Er is winst te halen bij het actualiseren van legger en keur. Voor de aanpassing van de legger van de primaire keringen is hiervoor in 2023 een strategie ontwikkeld.

Korte toelichting voor Aspecten

Risico's en prioriteiten

In 2023 zijn de brede Risicodialogen uitgevoerd. Dit heeft geresulteerd in een breed gedragen en afgestemd overzicht van de risico's. Opvolgen van de punten uit de risicodialoog vraagt nog tijd en aandacht. Een hierop gebaseerde prioritering van activiteiten is deels al wel aantoonbaar onderdeel, bijvoorbeeld bij Inspecteren van keringen. De negatievere scores hangen met name samen met óf de aantoonbaarheid en/of de *centrale* ontsluiting van de documenten waaruit de aantoonbaarheid blijkt.

DEEL III – UITGELICHTE ZAKEN

Nieuwe vak indeling dijken

Om voldoende grip te hebben op de 12 zorgplichtactiviteiten voor de keringen, dient de organisatie het areaal goed in beeld te hebben. Er is een start gemaakt met het schrijven van een leidraad waarin onder andere beschreven staat aan welke eisen en regels de naamgeving van de kering moet voldoen. Het doel van deze leidraad is om binnen Waterschap Brabantse Delta één taal te creëren voor de naamgeving en indeling van de keringen.

In 2024 is het doel om met deze leidraad het keringen areaal van Waterschap Brabantse Delta te herzien en waar nodig opnieuw in te delen. Om zo een stevigere basis te leggen voor de activiteiten van de zorgplicht.

Peer Review bij RWS-ZN

Op 27 en 28 maart 2023 heeft Rijkswaterstaat Zuid-Nederland een peer-review voor de zorgplicht primaire waterkeringen georganiseerd. In deze peer-review werd de host-organisatie, Rijkswaterstaat Zuid-Nederland, gereviewd door de peer-organisaties Waterschap Aa en Maas, Waterschap Limburg en Waterschap Brabantse Delta. Dit was de vierde peer-review in de reeks en daarmee is de ronde compleet en zijn alle waterschappen en Rijkswaterstaat aan de beurt geweest om te hosten. Het komende jaar zal een nieuwe ronde starten om verder te gaan met de onderwerpen.

Waterschap Brabantse Delta was goed vertegenwoordigd vanuit Programmeren & Monitoren, VTH en Beleid. De onderwerpen van de peer-review waren: *Initiatieven van derden, Autonome ontwikkelingen en Kennisdeling en samenwerking*. De reviews zijn positief verlopen en Rijkswaterstaat doet er zijn voordeel mee om Waterveiligheid binnen hun organisatie een stevigere plek te geven. Verder hebben alle partijen weer veel van elkaar geleerd en nieuwe contacten gelegd.

Dashboard Zorgplicht

In de zomer heeft het Waterschapshuis samen met een aantal waterschappen waaronder de Brabantse Delta gewerkt aan het bouwen van een dashboard voor de Zorgplicht. Een aantal waterschappen hadden aangegeven meer uniformiteit te willen hebben in het aantonen van control op de zorgplicht, want tot dan toe deed ieder waterschap dat op haar eigen manier. Het Waterschapshuis heeft de opdracht gekregen om de Zorgplicht primaire keringen een niveau dieper te definiëren samen met de waterschappen.

Afgelopen zomer zijn er door het Waterschapshuis en adviesbureau KYL een aantal sessies georganiseerd. Tijdens deze sessies zijn er door de aangesloten waterschappen tal van aspecten op tafel gelegd waaraan de zorgplicht getoetst kan worden. Deze aspecten zijn uitvoerig bediscussieerd en geconcretiseerd. KYL heeft vervolgens een dashboard ontworpen waarin deze aspecten met scores en wegingen zijn opgenomen. Hierdoor is het beter aantoonbaar wat de status van de zorgplicht is binnen ieder waterschap. Het is de bedoeling dat ieder waterschap volgens deze aspecten zijn eigen dashboard/overzicht bijhoudt. Vervolgens kunnen de waterschappen elkaar beter vergelijken op inrichting en

uitvoering van de zorgplicht. Ook kan de ILT hiermee makkelijker de waterschappen toetsen op hun wettelijke taken.

Binnen Waterschap Brabantse Delta is dit dashboard onderdeel gemaakt van deze veiligheidsrapportage. Hiermee zal Waterschap Brabantse Delta naar verwachting het eerste waterschap zijn dat deze systematiek toepast en deelt.

Risicodialoog Waterveiligheid

In 2023 heeft waterschap Brabantse Delta een brede interne risicodialoog Waterveiligheid gevoerd. Op basis van het doel ("beschermen tegen en omgaan met hoog water") zijn hierin de grootste initiële risico's binnen het programma Waterveiligheid benoemd, zijn de huidige beheersmaatregelen beoordeeld en zijn op basis daarvan zijn de grootste huidige (rest)risico's erkend.

Het resultaat van de risicodialoog is dat duidelijk is geworden dat het waterschap in de huidige situatie over het algemeen meer risico's loopt op de regionale keringen dan op de primaire keringen. Dat heeft vooral te maken met de onderhoudsstaat van de regionale keringen, activiteiten van derden en van dierlijke activiteiten.

Daarnaast is uit de risicodialoog op te maken dat de focus van het waterschap heeft gelegen op het voorkomen van overstromingen en minder op het beperken, bestrijden en herstellen van een overstroming. Dit is echter wel noodzakelijk, en daarmee loopt het waterschap op die onderdelen grotere risico's.

Verder is onderkend dat de gevolgen van klimaatverandering een groot risico zijn, waarbij de inschatting is dat het effect op zowel regionale keringen als primaire keringen groot is, maar de meeste risico's worden gelopen op de regionale keringen.

De resultaten van de Risicodialoog en de maatregelen die noodzakelijk zijn om die risico's te verkleinen, zijn opgenomen in het Programma Waterveiligheid. De maatregelen zullen de komende jaren uitgevoerd worden.

Uitbreiding hoogwaterinspecteurs (intern)

Gedurende hoogwatersituaties op de rivieren is het van belang om een goed en actueel beeld te hebben van de status van onze waterkeringen. Tijdens hoogwatersituaties zijn over het algemeen de weersomstandigheden extreem. Daardoor is het kunnen inzetten van hulpmiddelen zoals drones hoogst onwaarschijnlijk. Daarnaast is het streven om maximale ondersteuning door slimme digitale middelen in te zetten, zoals sensoren. Landelijk gezien is echter visuele inspectie bij alle waterschappen nog steeds de meest betrouwbare en toegepaste manier van inspecteren bij hoogwater.

Hoogwaterinspecties kunnen niet alleen door de collega's van de buitendienst uitgevoerd worden. Daarvoor zijn zij te klein in aantal en externe hulp is niet gegarandeerd. Waterschap Brabantse Delta gaat daarom aan de slag met de werving van ongeveer 50 medewerkers. Zij worden vervolgens opgeleid tot hoogwaterinspecteur. Periodiek wordt er getraind en geoefend voor een daadwerkelijke inzet. Met deze stap krijgt het waterschap de beschikking over goed opgeleide en getrainde hoogwaterinspecteurs voor de komende hoogwatersituaties.

Verbeteringen onderhoud en inspectie

Dit jaar heeft Waterschap Brabantse Delta geconstateerd dat de verbeteracties vorig jaar bij Drimmelen (aanleg drainages) en de werkzaamheden langs het Volkerak-Zoommeer, waarbij de steenglooing is overlaagd met grond, goed hebben uitgepakt. De aangescherpte voorwaarden (beweidingsperiode) bij pacht op droogtegevoelige keringen in de omgeving van Lage Zwaluwe-Drimmelen blijkt een goede keuze te zijn geweest: het heeft dit jaar geleid tot minder schade door beweiding bij droogte. Ook het aanspreken van pachters op de gemaakte afspraken heeft geleid tot betere beweidingsresultaten. De resultaten van de geplaatste nestkasten voor roofvogels voor natuurlijke beheersing van kleine gravers op onze primaire keringen waren erg goed tussen Bergen op Zoom en Moerdijk.

In 2023 is er opnieuw een verscheidenheid van optimalisaties in het veld uitgevoerd of doorgevoerd om het onderhoud en de inspecties te verbeteren. Als voorbeeld is er op verschillende locaties rondom met name Moerdijk en Halsteren grond aangebracht om laagtes binnen het leggerprofiel op te vullen en om de vernattingsproblematiek onderaan de bermen op te lossen. Een deel van deze grond was afkomstig van de verbeterslag rondom het verharderen van onderhoud- en inspectiepaden in de nabijheid van Halsteren. Voor de verbetering van de toegankelijkheid voor onderhoud en inspecties zijn er op- en afritten aangelegd bij de Overdiepse Polder en langs de Drongelense kanaaldijk.

Voor het gedeelte van het onderhoud aan de waterkeringen dat in eigen beheer wordt uitgevoerd is dit jaar een nieuwe machine (laagzwaartepuntvoertuig) in gebruik genomen, dit ten behoeve van de nieuwe standaarden voor onderhoud. Daarnaast zijn verschillende bomen langs het dijkversteringstraject Willemstad-Noordschans gekandelaberd⁶ om rekening houdend met de dijkversterking de risico's te beperken. Langs het Oude Maasje aan de buitenzijde van regionale kering zijn bomen en vormbomen teruggezet in kader van waterveiligheid m.b.t. het vangen van wind. Om de PDCA-cyclus van het door ons te onderhouden areaal aan waterkeringen te sluiten is de "worteltoets" uitgebreid. Dit jaar heeft het waterschap in eigen beheer een inspectie-app gebouwd welke zoveel als mogelijk gebaseerd is op de NEN 2767. Hiermee zijn voor het eerst inspecties uitgevoerd volgens dit principe. Evaluatie leert dat het functioneel is en goed werkt in de praktijk. Acties uit deze NEN-inspectie zijn beter inzichtelijk geworden en daarmee komt ook het volledig sluiten van de PDCA-cyclus van de voorjaar- en dagelijkse inspectie steeds dichterbij.

---

⁶ Kandelaberen is een vorm van onderhoud aan bomen.

DEEL IV - HOOFDBEVINDINGEN EN BOODSCHAP

Inleiding

Sinds 2020 worden bij Waterschap Brabantse Delta alle werkzaamheden uitgevoerd in processen, en vindt sturing en verantwoording plaats via programma's. Het programma Waterveiligheid is één van de zes programma's. De veiligheidsrapportage is een product dat jaarlijks voor de toezichthouder Inspectie voor de Leefomgeving (ILT, primaire keringen) en Provincie Noord Brabant (regionale keringen) en het bestuur en de organisatie wordt opgesteld om een actueel beeld te geven van waterveiligheid bij Waterschap Brabantse Delta.

Staat van de waterkeringen (deel I)

De afgelopen jaren is een flinke slag gemaakt om de staat van de waterkeringen en de kunstwerken in beeld te brengen op basis van de zorgplicht en assetmanagement.

De introductie van nieuwe normen en een nieuw instrumentarium in 2017 zijn aanleiding geweest voor de beoordeling van de primaire keringen. De beoordeling is in 2022 afgerond en daarmee is een actueel veiligheidsbeeld beschikbaar. Uit de resultaten blijkt dat 47 van de 132 km van de primaire keringen (36%) van Waterschap Brabantse Delta niet voldoen aan de nieuwe normen. Voor deze trajecten dienen voor 2050 verbetermaatregelen getroffen te worden. In 2023 zijn de verbeterprojecten voor de primaire keringen vrijwel volledig opgenomen in het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma, en zijn de voorbereidingen tot versterking van meerdere trajecten gestart. Totdat de verbetermaatregelen zijn uitgevoerd wordt extra monitoring uitgevoerd en worden extra noodmaatregelen voorbereid voor eventuele calamiteiten.

De regionale keringen zijn getoetst aan de hand van de provinciale normen. In 2019 heeft de tweede ronde toetsing plaatsgevonden, waarmee een volledig veiligheidsbeeld van de regionale keringen is verkregen. Ook voor de regionale keringen zijn veel aandachts- en verbeterpunten naar voren gekomen. De verbeterpunten worden met name aangepakt in het project Verbeteren Regionale Keringen en het project voor de verbetering van de kunstwerken in de regionale keringen. De verbetering van de regionale keringen is in uitvoering en zal in 2024 worden afgerond. De verbeteringen van de kunstwerken moeten voor 2030 zijn afgerond. De aandachtspunten uit de toetsing vragen in veel gevallen om een extra onderhoudsinspanning. Omdat de regionale keringen veelal niet in eigendom zijn van het waterschap, en het onderhoud dan meestal wordt uitgevoerd door particuliere eigenaren, vraagt dit om contact met een grote groep particuliere eigenaren. In noodzakelijke gevallen zal daarbij handhavend worden opgetreden.

Staat van de organisatie (deel II)

De organisatieontwikkeling Buiten Gewoon Doen heeft gezorgd voor een stevige impuls in de aandacht voor waterveiligheid bij Waterschap Brabantse Delta. Dat is een goede ontwikkeling gezien de opgave voor het waterschap. Daarbij wordt ook de organisatie in stappen versterkt.

Door het bijdragen aan en het toepassen van het Dashboard Zorgplicht voor Waterveiligheid is er een stap gezet richting het werken naar een navolgbare en aantoonbare werkwijze. Ook hierin komt de samenwerking tussen de processen naar voren in het resultaat: alle processen samen bepalen het resultaat van de Zorgplicht. Het nieuwe dashboard helpt bij het inzichtelijk maken van de prioriteiten voor komend jaar. De nieuwe visie op Waterveiligheid maakt dit nog meer noodzakelijk, zoals ook is bediscussieerd in de Risicodialogen.

Samen met de omgeving

In het bestuursakkoord Samen Beter is onder het hoofdstuk waterveiligheid opgenomen:

“Klimaatverandering vraagt de komende jaren om een grote inzet op waterveiligheid. Veiligheid staat voor ons altijd op nummer één. Waterveiligheid begint met het voldoen aan de veiligheidsnormen, zowel voor primaire als regionale keringen. De uitvoering wordt vastberaden ter hand genomen.”

De voorliggende veiligheidsrapportage laat zien dat het waterschap volop inzet op het voldoen aan de veiligheidsnormen. Tussen nu en 2050 is er een forse verbeteropgave. Het hoogwater tijdens de zomer van 2021 met grote schade in Limburg en schade en slachtoffers in delen van België en Duitsland was aanleiding voor een oproep vanuit het Algemeen Bestuur via de commissie waterveiligheid om te komen met voorstellen voor ons waterschap om zo goed als mogelijk voorbereid te zijn op een dergelijke situatie. Naar aanleiding van deze oproep is in 2022 een Visie Waterveiligheid ontwikkeld over waar de organisatie wil staan in 2120. Deze visie is in 2023 door het nieuwe bestuur omarmd, en zal richtinggevend zijn voor alle acties die de taak Waterveiligheid aangaan ([Visie 'Meer dan hoogwaterbescherming alleen' | Waterschap Brabantse Delta](#)). Het hoofduitgangspunt is dat water en bodem leidend zullen zijn. Daarbij werken we aan een robuust systeem waar waterveiligheid en watersystemen goed samengaan. Daarnaast completeren we de cyclus van voorkomen, beperken en voorbereiden met bestrijden en herstellen in het geval van onverhoopte gebeurtenissen. Hierbij zullen we de samenwerking met onze partners en andere overheden intensiveren, meer digitaliseren en duurzaamheid incorporeren.

Tot slot

De veiligheidsrapportage beoogt een transparant en realistisch beeld te schetsen van zowel de staat van de waterkeringen als de staat van de organisatie. Dit vanuit de overtuiging dat op basis van transparantie, het onder ogen willen zien van onvolkomenheden én de ambitie om te leren de benodigde stappen tot verbetering gezet kunnen worden.

BIBLIOGRAFIE

Ministerie van Infrastructuur en Milieu. (2015). *Kader Zorgplicht Primaire Waterkeringen*.

Den Haag: Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

Rijkswaterstaat. (2015, Maart). *Zorgplicht*. Opgehaald van Helpdeskwater:

<https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/waterveiligheid/primaire/zorgplicht/>

BIJLAGEN

Bijlage 1: LBO-1

Trajectniveau		Vak niveau/kunstwerk	
Categorie	Omschrijving	Categorie	Omschrijving
A+	Voldoet ruim aan de signaleringswaarde	I	Voldoet ruim aan de signaleringswaarde
A	Voldoet aan de signaleringswaarde ⁷	II	Voldoet aan de signaleringswaarde
B	Voldoet aan de ondergrens ⁸ maar niet aan de signaleringswaarde	III	Voldoet aan de ondergrens en mogelijk aan de signaleringswaarde
-	-	IV	Voldoet mogelijk aan ondergrens en/of aan de signaleringswaarde
C	Voldoet niet aan de signaleringswaarde en ook niet aan de ondergrens	V	Voldoet niet aan de ondergrens
D	Voldoet ruim niet aan de signaleringswaarde en aan de ondergrens	VI	Voldoet ruim niet aan de ondergrens

Tabel 17: Overzicht categorieën per veiligheidsoordeel

Om de voortgang van de beoordeling beter in zicht te hebben is het volgende besloten:

Alle dijktrajecten met categorie **A+** en **A** => voldoet

Alle dijkvakken en kunstwerken met categorie **I** en **II** => voldoet

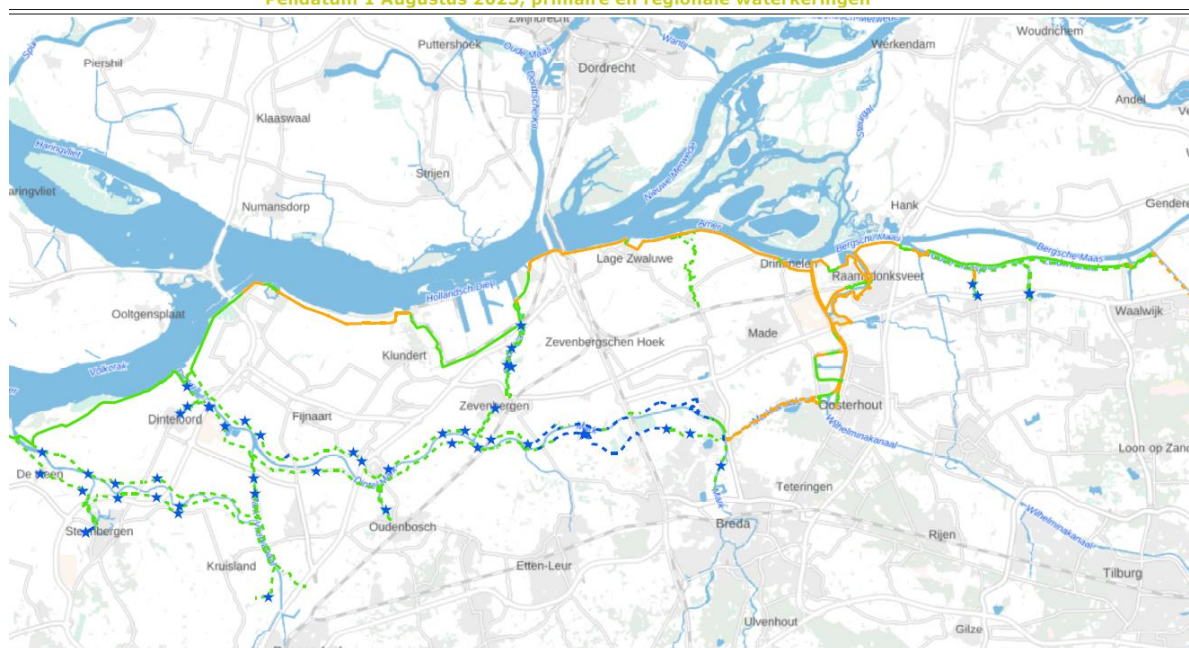
Alles met categorie **B** of lager en **III** of lager => voldoet niet

⁷ De signaleringswaarde voor een dijktraject is, samen met de ondergrens, als norm in de wet opgenomen. De waarde betreft een overstromingskans en is zodanig gekozen dat er voldoende tijd is voor het uitvoeren van een verbeteractie.

⁸ De ondergrens is de maximaal toelaatbare faalkans voor een waterkering.

Bijlage 2: Verbeteropgave

Stand van zaken: Programmering waterkeringen
Peildatum 1 Augustus 2023, primaire en regionale waterkeringen

Figuur 2: Programmering waterkeringen

Verbeteren kunstwerken regionale keringen

★ In uitvoering

Status waterkeringen

— Nog niet gepland, Primair

- - - Nog niet gepland, Regionaal

— Gepland, Primair

- - - Gepland, Regionaal

- - - In uitvoering, Regionaal

— Gerealiseerd/voldoet, Primair

- - - Gerealiseerd/voldoet, Regionaal

Figuur 3: Legenda

Bijlage 3: Procesbeschrijvingen

Algemeen

De inspanningen die worden geleverd in de processen dragen bij aan het realiseren van de strategische doelen uit Waterbeheerplan (WBP) en de visie. De volgende inspanningen worden door de processen geleverd:

- Het waterschap heeft een visie die past bij het principe “Water en bodem sturend”.
- Het waterschap heeft de strategische uitgangspunten eenduidig vastgelegd in het WBP.
- Het waterschap voert periodiek overleg met aanliggende waterbeheerders en overige partners.
- De waterkeringen worden periodiek beoordeeld volgens de wettelijke verplichtingen.
- De waterkeringen die niet voldoen aan de norm worden verbeterd.
- De waterkeringen worden onderhouden volgens het Algemeen Onderhoudsplan Waterlopen en Waterkeringen (AOWW).
- De toestand van de kering m.b.t. onderhoud wordt continu gemonitord.
- Er wordt tijdig gehandhaafd bij overtredingen.
- Vergunningsaanvragen worden binnen de wettelijke termijn afgehandeld.
- Er zijn sluitingsprotocollen voor de waterkerende kunstwerken.
- Er is een actueel calamiteitenplan. Deze wordt 2 maal per jaar geüpdatet.
- Er is een zo actueel mogelijke legger.
- Het waterschap heeft een Keur met bijbehorende beleidsregels en algemene regels.

Programmeren en Monitoren

Beoordeling en programmeren HWBP

Er ligt naar aanleiding van de Eerste Landelijke Beoordeling op Overstromingsrisico (LBO-1) een flinke verbeteropgave. Wij sluiten aan bij de landelijke systematiek van prioriteren en programmeren. Na de eerste landelijke beoordeling worden de dijktrajecten die verbeterd moeten worden aangemeld bij het HWBP. In de tijd tussen afkeuring en verbetering wordt de kering gemonitord. De coördinatie hiervan ligt binnen dit proces

Bouwen

Na acceptatie van de beoordeling wordt het verbeteren van de kering ondergebracht bij proces Bouwen. Zij werken volgens ontwerpuitgangspunten en afwegingsmatrices voor de voorkeursalternatieven die met Team Kennis en de Asset manager (AM) zijn vormgegeven. De ontwerpen en voorkeursalternatieven worden gezamenlijk besproken. Op deze wijze ontstaat er een gedragen aanpak en ontwerp.

Onderhouden

Inspecties als genoemd in het inspectieplan maken integraal deel uit van het beheer en onderhoud van de waterkeringen en dragen zo bij aan de instandhouding van de waterkeringen, de handhaving van de Keur en informatievoorziening voor de toetsing en beoordelingen op veiligheid. Goede inspectieresultaten dragen bij aan inzicht in de overstromingskans van een waterkering. Geconstateerde activiteiten die de sterkte van de waterkeringen negatief beïnvloeden, worden gemeld aan de Handhaving; deze zijn namelijk niet toegestaan.

De informatie van de inspecties geeft de onderbouwing voor de wenselijkheid van te plegen onderhoud en kan mede richtinggevend zijn bij aanpassingen aan de kering. De inspecties en

onderhoud van de regionale keringen door het proces Onderhouden vinden alleen plaats op die delen waar het waterschap eigenaar is. Het onderhoud van de waterkeringen berust bij de eigenaar van de kering. Het inspecteren van de regionale keringen daar waar het waterschap geen eigenaar van is, behoort bij het proces VTH Als een andere partij onderhoudsplichtig is, spreekt het waterschap deze partij aan en controleert actief of deze zijn onderhoudsplicht naleeft.

De waarnemingsresultaten zoals illegale situaties worden doorgestuurd naar proces Vergunningen Toezicht en Handhaving.

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Het waterschap ziet op diverse manieren toe op het toepassen van de regels die van toepassing zijn op de keringen. De regels zijn opgenomen in de Keur en de daaraan gekoppelde beleidsregels en Algemene regels. Via het proces Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) wordt er op diverse manieren geadviseerd en toegezien of wet- en regelgeving op de keringen wordt nageleefd.

Het VTH-Proces handelt op basis van een VTH-beleidsplan met het daaraan gekoppelde uitvoeringsprogramma. Het toezicht gebeurt aan de hand van een risico-prioritering op basis van het vastgestelde handhavingsbeleid. Handhaven gebeurt op basis van de vastgestelde Landelijk HandhavingsStrategie (LHS). Voor de keringen is vastgesteld welke handelingen een risico vormen. Dit is vastgelegd in een risicomatrix⁹. Handelingen op de keringen kennen over het algemeen een hoog risico. Het toezicht bestaat uit routinematig toezicht en uit incidenteel toezicht.

Surveillance op de waterkeringen in eigendom van derden en verleende vergunningen worden uitgevoerd door proces Vergunningen Toezicht en Handhaving, welke de handhavingszaken en aanschrijvingen van onderhoudsplichtigen oppakt. De verdere afhandeling van deze meldingen worden via de daarvoor opgestelde procedures afgehandeld.

Bedienen

Op basis van het inspectieplan waterkeringen worden er verschillende reguliere inspecties uitgevoerd. Bij de inspectie van afsluitmiddelen in waterkerende kunstwerken wordt gecontroleerd op de functionaliteit en de betrouwbaarheid sluiting. Het uitvoeren van deze inspectie is de verantwoordelijkheid van de betreffende objectverantwoordelijke. De uitvoering van deze inspecties wordt ondersteund door team Keringen en Vaarwegen. Hierdoor is het 4-ogen principe van toepassing. Voor alle kunstwerken in de primaire waterkeringen zijn sluitingsprotocollen opgesteld. Hierin zijn de procedures en betrokkenen opgenomen om de sluitmiddelen te allen tijde zo efficiënt mogelijk te kunnen sluiten. Geconstateerde gebreken worden direct in OBS geplaatst en geprioriteerd.

Wanneer de proefsluiting wordt verricht door derden zoals door gemeenten vraagt het waterschap om een rapportage en is bij voorkeur een vertegenwoordiger van het waterschap aanwezig.

---

⁹ De risico-prioritering is op basis van het VTH-beleidsplan en zorgt ervoor dat we verschillende soorten werkzaamheden tegen elkaar kunnen afwegen. Het toezicht gebeurt ook aan de hand van deze risico-prioritering.

Beleid en Plannen

Het waterschap streeft naar een zo laag mogelijk overstromingsrisico tegen aanvaardbare maatschappelijke kosten. Het uitgangspunt hierbij is dat alle waterkeringen voldoen aan de vastgestelde normen.

De actualiteit rondom zeespiegelstijging & klimaatverandering, de schaarse ruimte en beleidsopgaven van woningbouw, energie & landbouw vragen ons om op een andere wijze naar de opgave voor waterveiligheid te kijken. Naar aanleiding van de hoogwatersituatie van 2021 deed de Deltacommissaris daarom ook een beroep om elke schop in de grond een klimaatbestendige te laten zijn. Samenwerking en innovatie zijn daarbij voor het waterschap de sleutelwoorden.

Dijkverbeteringen zijn een integraal onderdeel van gebiedsontwikkeling. Brabantse Delta pakt hierin haar rol vanuit de kerntaak. De visie op waterveiligheid geeft hier richting aan.

Waterkeringen zijn soms ook dragers van andere functies, voor zover deze niet in strijd zijn met of nadelige gevolgen hebben voor de hoofdfunctie “water keren”. Beleid en regelgeving wordt ingevuld door de beleidsmedewerker in samenwerking met de Asset Manager.

Waterschap Brabantse Delta

Postbus 5520, 4801 DZ Breda
Bouvignelaan 5, 4836 AA Breda
T 076 564 10 00
E info@brabantsedelta.nl
I www.brabantsedelta.nl